

GEIR WOXHOLTH

Kjøpsrett

i et nøtteskall

GYLDENDAL

KJØPSRETT
I ET NØTTESKALL

GEIR WOXHOLTH

KJØPSRETT

I ET NØTTESKALL

GYLDENDAL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021

1. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-55217-3

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Sats: Type-it AS, Trondheim 2021

Brødtekst: Minion Pro 10/14,5 pkt

Papir: 90 g Amber Graphic

Trykk: Opolgraf, Polen 2021

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Forord

Boken gir en elementærfremstilling av kjøpsretten og er skrevet for juridiske studenter. Formålet er å gi en innføring i faget før man gir seg i kast med den mer utførlige fremstillingen som hovedlitteraturen gir, og samtidig å gi en mulighet for enkel repetisjon før eksamen.

Boken ligger tett på lovstoffet. Med det menes kjøpslovens tekst, systematikk og forarbeider. Den er full av løpende henvisninger til lovens forarbeider, jf Ot prp nr 80 (1986–87), gjennomgående forkortet til «prp». Selv om grunnmuren er kjøpsloven, gis det en parallellbehandling av forbrukerkjøpsloven på viktige punkter. De mest sentrale dommene fra Høyesterett er også gjengitt, men ikke kommentert mer i dybden.

Ellers er det i stor grad gjort bruk av eksempler og «mini»-praktikum. Enkelte av disse er gjenkjennelige fra undervisningen, men de fleste er nye og laget for anledningen.

Siden boken er et rent informasjonsskrift og kun har et pedagogisk formål, er språket muntlig og direkte, og formen enkel.

Boken dekker ikke læringskravene ved masterstudiet i rettsvitenskap og erstatter derfor ikke hovedlitteraturen i kjøpsrett.

Oslo, februar 2021

Geir Woxholth

Innhold

Helikopterblikk vs detaljfokus	15
KAPITTEL 1 KJØP OG AVTALE	19
1.1 Kjøpsavtalen	19
1.2 Litt terminologi	21
1.3 Kjøpslovene	23
1.4 «Avtale» og «kontrakt»	24
KAPITTEL 2 KAPITTEL I: LOVENS VIRKEOMRÅDE	25
2.1 Definisjon	25
2.2 Bytte	27
2.3 Fravikelighet	28
2.4 Ufravikelighet	34
2.5 Kredittkjøp	43
2.6 Fast eiendom	43
2.7 Oppføring av bygning, ferdighus mv	44
2.8 Verdipapirer og andre rettigheter. Aksjer. Elektrisitet	44
2.9 Tilvirkningskjøp	45

8 INNHOLD

2.10	Tjenesteavtaler	48
2.11	Produktansvaret	49
2.12	Internasjonalt kjøp	50
KAPITTEL 3 KAPITTEL II: LEVERINGEN		51
3.1	Helikopterblikket	51
3.2	Hentekjøp	53
3.3	Plasskjøp og sendekjøp	55
3.4	Betydningen av visse leveringsklausuler	58
3.5	Sideforpliktelser ved sendekjøp	58
3.6	Leveringstiden. Selgerens forpliktelser	59
3.7	Selgerens tilbakeholdsrett. Prinsippet om ytelse mot ytelse	61
3.8	Kostnader	62
KAPITTEL 4 KAPITTEL III: RISIKOEN FOR TINGEN		64
4.1	Helikopterblikket	64
4.2	Hva risikoen innebærer	66
4.3	Risikoens overgang	69
4.31	Hovedregelen	69
4.32	Unntak	73
4.33	Identifikasjon av tingen	76
KAPITTEL 5 KAPITTEL IV: VARENS EGENSKAPER, MANGLER		
	M.M.	79
5.1	Helikopterblikket	79
5.2	Når foreligger det mangel?	81
5.21	Varens egenskaper	81
5.22	Brudd på opplysningsplikt	91
5.221	Helikopterblikket	91
5.222	Feilaktige opplysninger	92
5.223	Tilbakeholdte opplysninger	96

5.3	Ting solgt «som den er». Auksjonssalg	100
5.4	Kjøperens onde tro. Forundersøkelse m.m.	105
5.5	Tidspunkt for mangel	107

KAPITTEL 6 KAPITTEL V: KJØPERENS KRAV VED

KONTRAKTRUDD FRA SELGERENS SIDE 111

6.1	Helikopterblikket	111
6.2	Kjøperens sanksjoner når tingen ikke blir levert eller blir levert for sent	113
6.21	Helikopterblikket	113
6.22	Kjøperens rett til naturaloppfyllelse	116
6.221	Helikopterblikket	116
6.222	Fritaksgrunnene	117
6.223	Fritaksgrunnen bortfaller	122
6.224	Passivitet	123
6.225	Forespørsel	124
6.23	Kjøperens rett til hevning	125
6.231	Hovedregelen om hevning	125
6.232	Tilleggsfrist	128
6.233	Tilvirkningskjøp	129
6.234	Forbrukerkjøp	130
6.24	Kjøperens rett til å kreve erstatning ved forsinkelse fra selgerens side	131
6.241	Helikopterblikket	131
6.242	Hovedregelen om selgerens erstatningsansvar ved forsinkelse	138
6.243	Særlig om selgerens ansvar for kontraktsmedhjelpere	148
6.244	Ansvarsfrihet bare så langt fritaksgrunnen rekker i tid	151
6.245	Kontrollansvaret gjelder bare direkte tap	151

6.246	Feil eller forsømmelse	155
6.25	Selgerens opplysningsplikt ved hindring	156
6.26	Frist for kjøperen til å heve ved forsinket levering	157
6.3	Mangler	158
6.31	Helikopterblikket	158
6.32	Lovens regel om oversikt over kjøperens sanksjoner ved mangler	158
6.33	Krav på retting og omlevering	159
6.34	Melding om krav på retting eller omlevering	165
6.35	Selgerens rett til retting eller omlevering	166
6.36	Prisavslag eller heving etter manglende retting	168
6.37	Kjøperens rett til å kreve prisavslag	169
6.38	Kjøperens rett til å heve	172
6.39	Kjøperens rett til å kreve erstatning	174
6.391	Helikopterblikket	174
6.392	Ansvarsfrihetsgrunnene	177
6.393	Erstatningsansvar ved «feil eller forsømmelse»	182
6.394	Objektivt garantiansvar	183
6.4	Kjøperens plikt til å undersøke tingen etter leveringen	185
6.5	Kjøperens alminnelige reklamasjonsplikt	186
6.6	Unntak fra reklamasjonsreglene	191
6.7	Rettsmangler m.m.	191
6.8	Fellesregler om selgerens kontraktbrudd	194
6.81	Helikopterblikket	194
6.82	Kjøperens tilbakeholdsrett	194
6.83	Kontraktbrudd ved en del av tingen	196
6.84	Levering etter hvert	200

KAPITTEL 7	KAPITTEL VI: KJØPERENS PLIKTER	203
7.1	Helikopterblikket	203
7.2	Kjøpesummens størrelse	204
7.21	Lovens hovedregel. Forholdet til avtalt pris	204
7.22	Plikt til å betale «rimelig» pris	205
7.23	Særregel om faktureringsgebyr ved forbrukerkjøp	205
7.24	Kjøpesum beregnet etter kvantum	205
7.25	Kjøperens reklamasjonsplikt	206
7.3	Kjøpesummens betaling	207
7.31	Hovedregelen om betalingsstedet	207
7.32	Kjøperens forpliktelser knyttet til betalingsplikten	208
7.33	Selgerens forpliktelser ved økte kostnader	208
7.34	Betalingsstidspunktet	208
7.4	Kjøperens medvirkning ved oppfyllelse av kjøpet	210
KAPITTEL 8	KAPITTEL VII: SELGERENS KRAV VED KONTRAKTBRUDD FRA KJØPERENS SIDE	212
8.1	Helikopterblikket	212
8.2	Oversikt over selgerens krav ved kontraktbrudd fra kjøperens side	213
8.3	Selgerens rett til å fastholde kjøpet og kreve at kjøpesummen betales. Forholdet til kjøperens avbestilling	215
8.4	Rett til oppfyllelse ved å kreve medvirkning til kjøpet	218
8.5	Selgerens rett til hevning ved kjøperens betalingsmislighold	218
8.51	Helikopterblikket	218
8.52	Hovedregelen om selgerens hevningsrett	219
8.53	Hevning etter tilleggsfrist	219

12 INNHOLD

8.54	Hevning når tingen er overtatt av kjøperen ..	220
8.55	Selgerens hevningsrett når kjøperen ikke medvirker ved oppfyllelse av kjøpet	221
8.56	Selgerens hevningsrett ved suksessive leveranser	222
8.6	Selgerens krav på erstatning ved betalingsmislighold og manglende medvirkning samt manglende overtagelse av tingen	223
8.7	Kjøperens plikt til å gi selgeren opplysning om hindring	226
8.8	Selgerens frist for å heve når kjøpesummen er betalt	226
8.9	Selgerens adgang til å bestemme tingens form, mål eller andre egenskaper	227
 KAPITTEL 9 KAPITTEL VIII: FELLESREGLER OM FORVENTET KONTRAKTBRUDD, INSOLVENS M.M.		
		230
9.1	Helikopterblikket	230
9.2	Stansningsretten	231
9.3	Hevning ved forventet kontraktbrudd	236
 KAPITTEL 10 KAPITTEL IX: FELLESREGLER OM HEVNING ELLER OMLEVERING		
		238
10.1	Helikopterblikket	238
10.2	Rettsvirkninger av hevning og omlevering	239
10.3	Kjøperens plikt til å godskrive selgeren avkastning og vederlag. Selgerens plikt til å betale rente av kjøpesummen	240
10.4	Kjøperens tap av krav på hevning og omlevering ..	242

KAPITTEL 11 KAPITTEL X: ERSTATNINGENS OMFANG. RENTE . . .	245
11.1 Helikopterblikket	245
11.2 Erstatningsutmålingen	249
11.3 Hva regnes som indirekte tap?	250
11.4 Prisforskjell ved dekningstransaksjon	258
11.5 Prisforskjell når det ikke foreligger dekningstransaksjon	261
11.6 Plikt til å begrense tap	262
11.7 Lempning av erstatningsansvaret	263
11.8 Forsinkelsesrente	264
KAPITTEL 12 KAPITTEL XI: OMSORG FOR TINGEN	265
12.1 Helikopterblikket	265
12.2 Selgerens omsorgsplikter	266
12.3 Kjøperens omsorgsplikt	267
12.4 Forvaring hos tredjemann	269
12.5 Erstatning og sikkerhet for omsorgskostnader	269
12.6 Salg av omsorgstingen	270
12.7 Annen disposisjon enn salg	272
12.8 Omsorgspartens plikt til å føre regnskap og godskrive den annen part utbytte	272
KAPITTEL 13 KAPITTEL XII: UTBYTTE OG ANNEN AVKASTNING . .	274
13.1 Helikopterblikket	274
13.2 Avkastning av tingen	274
13.3 Tegningsrett og utbytte til aksjer	275
13.4 Fordelingen av renter ved kjøp av rentebærende fordring	276

14 INNHOLD

KAPITTEL 14 KAPITTEL XIII: VISSE ALMINNELIGE BESTEMMELSER .	277
14.1 Helikopterblikket	277
14.2 Risikoen for sending av meldinger	277
14.3 Hva skal regnes som «forretningssted» når parten har mer enn ett forretningssted eller ikke har forretningssted overhodet?	278
KAPITTEL 15 KAPITTEL XIV: KRAV MOT TIDLIGERE SALGSLEDD . .	280
15.1 Helikopterblikket	280
15.2 Vilkår for krav mot tidligere salgsledd	282
15.3 Kjøperens reklamasjon overfor tidligere salgsledd .	288
DOMMER	290
STIKKORD	291